

Adderengebroad

Christus Triumfatorkerk zondag 9 januari 2022, bevestigingambtsdaggers

Lezing: Lucas 3: 1-22

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Komen

- Welkom
- Aanvangslied 'Stil is de straat overal' (Lied 1003)
- Bemoediging en groet (zonder beurtspraak)
- Gebed van toenadering
- Lied: 'God vol vergeven' (*Geroepen om te zingen* nr. 61)

Woord

- Gebed bij de opening van Schriften
- Inleiding

Zo meteen klinkt de eerste zin van de lezing, die gaat als volgt:

"In het vijftiende jaar van de regering van keizer Tiberius, toen Pontius Pilatus Judea bestuurde, en Herodes tetrarch was over Galilea, zijn broer Filippus over het gebied van Iturea en Trachonitis, en Lysanias over Abilene, en toen Annas en Kajafas hogepriester waren, richtte God zich in de woestijn tot Johannes, de zoon van Zacharias."

Dat is typisch Lucas. Lucas plaats zijn verhaal telkens in het perspectief van de wereldgeschiedenis.

Zo was het bij het kerstverhaal: "En het geschiedde in die dagen dat er een bevel uitging vanwege keizer Augustus, ... toen Quirinius het bewind over Syrië voerde..."

Zo gaat het nu weer.

We zijn inmiddels verder in de tijd. Het vijftiende regeringsjaar van keizer Tiberius, dat is 29 na Christus, want 15 n.C. heeft Tiberius keizer Augustus in dat immense keizerrijk opgevolgd.

En ook de wrede Herodes Grote is er niet meer. U weet wel de Herodes die van de wijzen uit het Oosten wilden horen waar dat koningskind geboren was, zodat hij de troonpretendent uit de weg kon ruimen. En toen de Wijzen niet meer terugkeerden roeide hij voor de zekerheid maar alle pasgeborenen in de wijde omgeving uit.

Die Herodes is overleden, maar het is er niet op voorruit gegaan in Israël. Hij is opgevolgd door zijn drie zoons.

Archeleus kreeg Judea, Samaria en Idumea, het kern gebied van Israël. Maar Archeleus deed het zo slecht dat hij al snel werd afgezet door de keizer en er werd over dit gebied, waarin ook Jeruzalem ligt een prefect, een stadhouder aangesteld: *Pontius Pilatus*.

De tweede zoon van Herodes de Grote, die naar zijn vader was genoemd, *Herodes Antipas* kreeg twee losse stukken Perea rechts van de Jordaan en Galilea, daar waar Jezus opgroeit. Deze Herodes jr. komen we de komende tijd nog vaak tegen. Hij was getrouwd met zijn halfzuster Herodias, en daar had Johannes de Doper kritiek, zoveel dat hij het met de dood moest bekomen.

De minst bekende zoon *Filippus* kreeg het gebied in het Noordoosten, Iturea en Trachonitus.

Abilene speelt nauwelijks een rol in de bijbel, dat ligt nog boven het gebied van Filippus en kwam niet meer terug in de heerschappij van de familie van Herodes.

Tenslotte noemt Lucas nog twee namen. *Annas* en *Kajafas*. De hogepriesters. Zij zouden Gods woord moeten horen en vertegenwoordigen, maar ze zijn te veel beïnvloed door de macht. Lucas stelt ze op een lijn met de Romeinse overheersers.

In deze wereld begint het optreden van Jezus.

Dit zijn de hoofdrolspelers. Deze mensen hebben de macht en wat blijkt in het verhaal dat nu verteld wordt? Hun macht blijkt niets waard. God trekt zijn eigen plan. Dat horen we in wat er na deze openingszin komt.

- Bijbellesing: Lucas 3: 1-22 (Marieke)
- Lied: 'Omdat Hij niet ver wou zijn' (Lied 528: 1, 2 en 3)
- Preek

Het gaat over de scheiding tussen kerk en staat, zou je kunnen zeggen in de lezing van vandaag. Een populair onderwerp in de actualiteit deze dagen.

Eerst maar de staat: Lucas schets aan het begin van hoofdstuk 3 opnieuw een beeld van de politieke verhoudingen, net als bij het Kerstverhaal.

Het is zijn manier van een nieuw hoofdstuk beginnen.

We zijn inmiddels in het jaar 28 of 29 na Christus terecht gekomen. Keizer Augustus heeft plaats gemaakt voor keizer Tiberius. En Herodes de Grote is opgevolgd door vier andere vazalvorsten of gouverneurs. De belangrijkste voor ons verhaal zijn: Pilatus in Jeruzalem en zijn zoon Herodes Antipas in Galilea. Beide zullen nog een kwalijke rol spelen in het verloop van het verhaal dat Lucas vertelt.

En dan de "Kerk" - of beter 'het' geloof. Te midden van het politieke gekonkel, de roddel en achterklap die met macht gepaard gaan en waar ook de religieuze leiders kennelijk aan meedoen, zwenkt Lucas de camera. Weg van de machtscentra van Rome en Jeruzalem, naar de andere kant van de Jordaan. Naar de rand woestijn.

Zo wordt tegenover het politieke gewoel, Gods aanwezigheid in de wereld gezet. Het woord van God roept en spreekt mensen aan, zelfs in de dorheid van de woestijn. En nu - in het gewone leven van allerlei mensen – daar waar het hoort - gaat het verhaal van God en mensen pas echt beginnen.

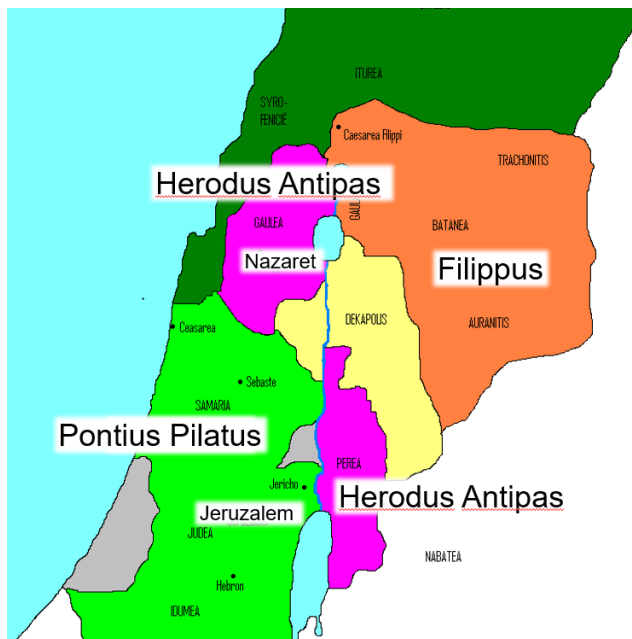
En hoe! Een leuk begin. Het eerste wat Johannes zegt is: "Adderengebroad!" Daar maak je geen vrienden mee. Johannes weet het beter. Dat werkt meestal niet. Daar heb je weer zo'n religieuze betweter, die ons wel even komt vertellen hoe het moet: "Denk niet dat het jouw tijd wel zal duren. Dat je hoog en droog aan de goede kant staat, in het rijke deel van de wereld. Als je zo doorgaat gaat het mis!"

Johannes staat daar precies met het vingertje - het calvinistische vingertje - waar vele buiten de kerk zich zo aan ergeren.

Als ik wil winkelen op zondag dan moet dat toch kunnen?

Waarom zou ik moeten meebetalen aan de uitzendingen van de EO en de KRO-NCRV?

Wat geeft de kerk het recht om gegevens van de gemeente over haar leden door te krijgen?

Waarom zijn giften aan de kerk eigenlijk aftrekbaar bij de inkomstenbelasting?
Wat dóet die kerk eigenlijk behalve middeleeuwse gedachten verkondigen?

Zo kan ik nog wel even doorgaan. Kerk en samenleving staan de afgelopen jaren steeds meer op gespannen voet.

Als Johannes vandaag zou optreden in het publieke debat in Nederland, dan zou hij zeker een platform krijgen in de media. Pownieuws en GeenStijl.nl zouden het prachtig vinden. Zo'n zwerver die het einde van de wereld komt verkondigen. Rutger van Castricum zou hem maar wat graag interviewen om hem vervolgens belachelijk te maken. En Johannes zou morgenavond al bij OP1 of bij Jinek zitten, want Johannes die zegt het tenminste duidelijk. Zijn 'adderengebroad' past prima in het huidige politieke debat, waarin meer wordt gescholden dan gepraat. Johannes zou het als populist prima doen, denk ik. En als je gehoord wil worden, dan moet je tegenwoordig hard schreeuwen en liefst ook niet te genuanceerd, want dan is het geen nieuws.

Toch vrees ik dat het averechts zou werken.

Als de kerk zo de maatschappelijke arena zou betreden, dan worden de stereotiepe beelden van de kerk juist bevestigd. 'Daar komen ze weer met hun vrome praatjes'.

'Als jij niet wilt winkelen op zondag dan doe je dat toch niet?' Probleem opgelost - dat ook niet gelovigen de collectieve rust missen, dat wordt maar weinig als argument gebruikt, of dat die middenstander die maar nauwelijks zijn hoofd boven water kan houden, nu gedwongen wordt door de onlineshops en de grote winkelketens om zeven dagen in de week open te gaan, dat hoor je nergens.

Of dat de kerk de grootste vrijwilligersorganisatie is van Nederland met zo'n 200.000 vrijwilligers, die zich op vele plekken in de samenleving inzetten, dat weten de mensen die de ANBI status van de kerken aanvechten vaak niet eens, laat staan dat ze het erbij zeggen. Op de satirische website 'De Speld' stond een tijdje terug het bericht: "Kabinet schaft de Christelijke jaartelling af". Om aan te geven hoe onnozel er momenteel wordt gezocht naar het idee dat de kerk, of het christelijke geloof wordt voorgetrokken. En dat daarom alle christelijk noties uit onze samenleving moeten worden weggepoetst. Zo was er pas nog het voorstel van een Eurocommissaris om voortaan niet meer van Kerstdagen, maar van feestdagen te spreken. Tja wat vieren we ook alweer op 25 december? Geen idee waar dit idee vandaan kwam, het is inmiddels weer ingetrokken geloof ik.

Nu is het niet mijn bedoeling om hier op deze zondag te gaan sippen over de andere positie die de kerk en het christelijk geloof innemen in onze samenleving.

Dit alles kwam naar boven naar aanleiding van Lucas 3 en alle moeite die we tegenwoordig als kerken als gelovigen moeten doen om duidelijk te maken waar we voorstaan en waar we in geloven.

Juist naar aanleiding van het optreden van Johannes en de doop van Jezus, is het goed om ons de vraag te stellen hoe wij als gelovigen, als christenen en als kerk *op een goede manier* van ons kunnen laten horen, om te laten zien hoe juist onze eigen samenleving een actieve kerkelijke gemeenschap nodig heeft. Bijvoorbeeld omdat juist in de kerk ontmoeting plaatsvindt tussen jong en oud – waar gebeurt dat nog? Omdat we een hechte gemeenschap vormen van mensen met verschillende achtergronden en je in de kerk uit je bubbel wordt getrokken.

Omdat onderzoek aantoont dat juist kerkelijke mensen zich vaker verantwoordelijk voelen en zich op vele fronten inzetten in de samenleving,

Er is wel eens berekend dat de kerk met al haar maatschappelijke inzet de Nederlandse schatkist jaarlijks een half miljard euro bespaard. Ik vind dat best indrukwekkend.

Als we op een middag als de winkels weer open zijn op een zeepkist op de Grote Markstraat gaan staan en de voorbij trekken mensenmassa met al hun plastic tasjes in de hand net als

Johannes op strenge toon aanspreken als 'Adderengebroad!', dan bereiken we daar denk ik niet mee wat we willen bereiken.

De vraag is: hoe kunnen wel en op een positieve manier laten zien dat het geloof niet iets is voor achter de voordeur, dat geloof een overtuiging is waar je meer mens van wordt, die je houvast geeft en richting geeft. Dat het onderdeel is van wie wij zijn. Dat we dankzij de inspiratie die we uit dat aloude boek halen juist zo betrokken en ruimhartig zijn in de kerk.

Ik denk dat het antwoord in de Bijbeltekst van vandaag staat. Als je het doet op de profetische manier, zoals Johannes de Doper: dreigend, met de *tale Kanaäns* en door jezelf *buiten de maatschappij* te plaatsen, dan roep je misschien de nieuwsgierigheid op van een enkeling, maar ook veel hoon en onverschilligheid, omdat mensen je niet mee kunnen maken. Ze halen hun schouders op of lachen je weg.

Daarom doet *Jezus* het op een ander manier. Jezus gaat juist op in zijn wereld. hij zoekt de mensen op. Hij volgt het spoor van de gewone man. Van Henk en Ingrid. En hij gaat nog een stap verder: Hij ondergaat wat ieder mens doormaakt aan geluk en ongeluk, aan vreugde en verdriet, aan twijfel en overtuiging. Daarom móet ook hij gedoopt worden, net als al die andere mensen, omdat hij zo laat zien dat hij bereid is met de mensen kopje onder te gaan. Omdat je dan zò dichtbij komt dat je gewone mensentaal gaat spreken.

Misschien is de kerk en zijn wij de afgelopen decennia de taal van de gewone man en vrouw te veel kwijt geraakt. Misschien is het visioen van het koninkrijk waar we het hier zo vaak over hebben wel te ver weg, te vaag, te ver van de dagelijkse realiteit, en moeten we eerst weer eens leren om onze woorden en idealen dicht bij huis te zoeken. Dat je je baan houdt, of er een vindt. Dat je je huis vindt dat te betalen is, dat je je hoofd boven water houdt als je in een scheiding ligt, dat de chemokuur aanslaat, en ga zo maar door...

Naast de mensen staan.

Naast elkaar staan.

God ter sprake brengen in het gewone leven.

Dat is wat Jezus deed die paar jaren dat hij hier op deze aarde rondliep. Niet van boven af, niet belerend, niet vanaf een zeepkist, maar juist tussen de mensen. Door eerst te luisteren, door onze nood te zien. En dan pas te spreken of te handelen.

Dat is precies wat Jezus doet. En diè levenswijze, dat is wat God in Jezus' doop bekrachtigd: Jij bent mijn geliefde zoon. In jou vind ik mijn vreugde!

Laat dat een opdracht zijn voor ons dit nieuwe jaar. Als gelovige persoonlijk, als gemeente bij elkaar. Als ambtsdragers en als kerkenraad.

Laat ons gebouw dat ook uitstralen: openheid en gastvrijheid.

Laten we nieuwe woorden en nieuwe beelden vinden. En met nieuwe energie het verhaal van Jezus vertellen.

Of het helpt? Misschien dat het niet de krant haalt, of OP1 en Jinek, maar wij mogen geloven dat daar waar wij er voor elkaar zijn, we iets van God ontmoeten. En dat God dan zegt: "Daar houd ik nu van. Wees er maar gewoon voor elkaar. dat doe ik ook."

Amen

- Muzikaal intermezzo

Bevestiging

- Inleiding op de bevestiging
- Vragen
- Handoplegging
- Vraag aan de gemeente (via *mentimeter* – wat wensen wij onze nieuwe ambtsdragers toe)

Antwoord

- Dankgebed, voorbeden, stil gebed, Onze Vader
- Collecte

Gaan

- Slotlied 'Komt ons in die nacht ter ore' (Lied 489: 1 en 2)
- Zegen